

Bošnjačko nacionalno vijeće u Republici Srbiji
Bosniac National Council in the Republic of Serbia
Национални савет бошњачке националне мањине

REPUBLIKA SRBIJA
Kompanija "Novosti"
Trg Nikole Pašića, Beograd
Milorad Vučelić, glavni urednik

U Novom Pazaru, 30.08.2024. godine,
RB 388-01E/2024

Poštovani,

Na internet stranici lista „Večernje novosti“ 6. augusta ove godine pojavio se tekst Lj. Begenišić pod naslovom **Analiza 'Novosti': Šta se krije iza pokušaja izmene programa na univerzitetu u Novom Pazaru**, a već narednog dana, 7.8., biva objavljen svojevrsni nastavak teksta, pod naslovom **Na 'bosanskom jeziku' stoje – Vukovi brkovi; Analiza 'Novosti': Šta se krije iza pokušaja izmene programa na univerzitetu u Novom Pazaru**. U prvom tekstu autor/ica donosi dijelove razgovora sa prof. dr. Draganom Novakov (1970) sa Državnog univerziteta u Novom Pazaru, a u drugom izjave prof. dr. Srete Tanasića (1949) i prof. dr. Miloša Kovačevića (1953) kombinira sa dijelovima ranije objavljenog javnog istupa prof. dr. Dragoljuba Petrovića (1935).

Oba dijela ove „analize“ 'Večernjih novosti', kako u izjavama sagovornika, odnosno preuzetih navoda, tako i u samim dijelovima novinarskog iskaza, sadrže povrede brojnih pravnih regulativa koje su uredile status i prava nacionalnih manjina u Republici Srbiji. Grubo kršenje prava Bošnjaka na vlastiti nacionalni i jezički identitet nalazi se u podnaslovu prvog dijela teksta: „uzburkale su se strasti zbog jezika koji ne postoji“, a u uvodu nastavka stoji „uvođenje nepostojećeg jezika“. Autori/ica teksta perfidno zaobilazi činjenice da bosanski jezik u obrazovnom sistemu Republike Srbije postoji već 20 godina. Tim će putem negiranja bosanskog jezika ići i D. Novakov: **nešto što je ta struka pod drugim imenom**, M. Kovačević: **kao bilo koji u regionalnom imenovanju srpski jezik**, S. Tanasić smatra da je **maternji jezik muslimana na ovim prostorima – srpski** te da **menjanje vere pa i nacionalnog identiteta, ne znači i zaboravljanje maternjeg jezika** (Sic!), a D. Petrović **dok su muslimani građani Srbije, pretpostavlja se da će oni biti nosioci srpskog jezika** (Sic!). Iz navedenih se rečenica jasno vidi da se ne radi ni o kakvom naučno argumentiranom iskazu, iako citirani pojedinci zaista jesu autori brojnih naučnih radova, što ni u kom slučaju ne opravdava ovakav nenaučan odnos o pitanju prava Bošnjaka na svoj maternji jezik i prava na sve nivoe obrazovanja u Republici Srbiji, na svom jeziku i o svom jeziku, o svojoj književnosti, historiji, likovnoj i muzičkoj umjetnosti te svim dionicama svoga identiteta.

Duboka netrpeljivost ovog dijela srpske akademske zajednice prema drugom i drugačijem, izjave bliske govoru mržnje, a ne naučnom diskursu, ni u kom slučaju ne ukazuju na uvažavanje Bošnjaka i bosanskog jezika kao neosporne činjenice srbijanskog društva. U najmanju ruku sagovornici nisu upućeni u obaveze Države prema nacionalnim manjinama, ali su dovoljno smjeli da bahato iznesu svoje kvazinaučne stavove, smatrajući da traženje Bošnjaka da imaju na državnoj visokoškolskoj ustanovi studij bosanskog jezika i bošnjačke književnosti nema utemeljenja u srpskom zakonodavstvu: „Ja mislim da takav Zakon ne postoji“ (D. Petrović), kao da o postojanju nekog zakona treba misliti, a ne provjeriti, utvrditi i znati. Ili, s druge strane, da se ovim problemom

ne treba baviti „niti Uprava Univerziteta, niti sredina, niti država“ (D. Novakov), vjerovatno očekujući da će sve u vezi s bosanskim jezikom u Republici Srbiji biti prepušteno na odlučivanje baš njima.

Pažljivim čitanjem oba medijska istupa u „Večernjim novostima“ od 6. i 7. augusta ove godine, utvrdili smo gruba kršenja sljedećih pravnih normi Republike Srbije:

- Povrede se najprije tiču Ustava Republike Srbije, i to člana 75, stav 1, 2 i 3, gdje se u stavu 2 kaže da **putem kolektivnih prava pripadnici nacionalnih manjina, neposredno ili preko svojih predstavnika, učestvuju u odlučivanju ili sami odlučuju o pojedinim pitanjima vezanim za svoju kulturu, obrazovanje, obaveštavanje i službenu upotrebu jezika i pisma, u skladu sa zakonom**, kao i člana 79 u kome se decidno kaže da nacionalne manjine imaju pravo **na školovanje na svom jeziku u državnim ustanovama**. („Sl. glasnik RS“, br. 98/2006 i 115/2021).
- Prekršen je Zakon o javnom informisanju i medijima („Sl. glasnik RS“, br. 92/2023), gdje se u članu 86 kaže: **Idejama, mišljenjem, odnosno informacijama, koje se objavljuju u medijima ne sme se podsticati diskriminacija, mržnja ili nasilje protiv lica ili grupe lica zbog njihovog pripadanja ili nepripadanja nekoj rasi, veri, naciji, polu, zbog njihove seksualne opredeljenosti, rodnog identiteta ili drugog ličnog svojstva bez obzira na to da li je objavljivanjem učinjeno krivično delo.**
- Prekršen je Zakon o nacionalnim savetima („Sl. glasnik RS“, br. 72/2009, 20/2014 - odluka US, 55/2014 i 47/2018), gdje se u članu 12 stav 3 tačka 1 kaže, da Nacionalni savjet **određuje predstavnika koji sa pravom odlučivanja učestvuje u radu Nacionalnog saveta za visoko obrazovanje, u pitanjima od značaja za izvođenje nastave na jeziku nacionalne manjine kada se u okviru visokog obrazovanja u celini ili delimično izvodi nastava na jeziku nacionalne manjine;**
- Prekršen je Zakon o ratifikaciji Evropske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima („Sl. list SCG – Međunarodni ugovori“, br. 18/2005), gdje stoji: čl. 2 st. 2: **Po pitanju svakog od jezika koji je preciziran u vreme ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja u skladu sa članom 3, svaka država članica preuzima obavezu da primeni najmanje 35 stavova i podstavova odabranih među odredbama trećeg dela Povelje, uključujući najmanje tri koji treba da budu odabrani u članovima 8. i 12. i po jedan iz članova 9, 18, 11. i 13. U čl. 8, stav 1 stoji: U pogledu obrazovanja države preuzimaju obavezu da na onoj teritoriji na kojoj su ovi jezici u upotrebi, u skladu sa situacijom svakog od ovih jezika, i bez ikakvih ometanja učenja zvaničnog jezika: (i) omoguće univerzitetsko ili drugo više obrazovanje na odgovarajućim regionalnim ili manjinskim jezicima: ili (ii) omoguće uslove za studiranje ovih jezika kao predmeta na univerzitetima ili višim školama; ili (iii) ukoliko se prema ulozi države koju ona ima u odnosu na visokoobrazovne institucije ne mogu primeniti pomenuti podstavovi, da ohrabre ili dozvole mogućnost univerzitetskog ili drugog višeg obrazovanja na regionalnim ili manjinskim jezicima, ili da omoguće uslove za proučavanje ovih jezika na univerzitetima ili višim školama; Pritom će se u čl. 3 Završne odredbe, precizno odrediti na koje se to jezike odnosi u Republici Srbiji: U skladu sa članom 2. stav 2. Evropske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima, Srbija i Crna Gora prihvata da se u Republici Srbiji za albanski, bosanski, bugarski, mađarski, romski, rumunski, rusinski, slovački, ukrajinski i hrvatski jezik primenjuju član 8. stav 1. a (iii), a (iv), b (iv), c (iv), d (iv), e (ii), f (iii), g; član 9. stav 1 a (ii), a (iii), b (ii), c (ii), d, stav 2. a, b, c, stav 3, član 10. stav 1. a (iv), a (v), c, stav 2. b, c, d, g, stav 3. c, stav 4 c, stav 5. član**

11. stav 1. a (iii), b (ii), c (ii), d, e (i), f (ii), stav 2. stav 3. član 12. stav 1. a, b, c, f, stav 2. član 13. stav 1. c. član 14. a, b, a u Republici Crnoj Gori za albanski i romski jezik primenjuju član 8. stav 1. a (iii), a (iv), b (ii), b (iv), c (iii), c (iv), d (iv), e (ii), f (iii), g, h; član 9. stav 1. a (ii), a (iii), a (iv), b (ii), b (iii), c (ii), c (iii), d, stav 2. a, b, c, stav 3, član 10. stav 1. a (iii), a (iv), a (v), c, stav 2. b, d, g, stav 3. a, stav 4. a, c, stav 5. član 11. stav 1. a (iii), b (ii), c (ii), d, e (i), f (ii), stav 2. stav 3. član 12. stav 1. a, b, c, f, stav 2. član 13. stav 1. c.

- Prekršen je član 95 st. 2 i 3 Zakona o visokom obrazovanju („Sl. glasnik RS“, br. 88/2017, 73/2018, 27/2018 – dr. zakon, 67/2019, 6/2020 - dr. zakoni, 11/2021 - autentično tumačenje, 67/2021, 67/2021 - dr. zakon i 76/2023), da **(2) Visokoškolska ustanova može organizovati polaganje ispita i izvoditi pojedine delove studija, kao i organizovati izradu i odbranu završnog, master i specijalističkog rada i doktorske disertacije na jeziku nacionalne manjine i na stranom jeziku, u skladu sa statutom. (3) Visokoškolska ustanova može ostvarivati studijski program na jeziku nacionalne manjine i stranom jeziku ukoliko je takav program odobren, odnosno akreditovan.**

Budući da na prostoru Republike Srbije bosanski jezik u obrazovnom sistemu se javlja najprije kao izborni predmet 2003. godine, a potom kao cjelovito obrazovanje na bosanskom jeziku od školske 2012/2013. godine, i to u gradu Novom Pazaru, te općinama Tutinu, Sjenici i Prijepolju, i to u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju, a da se na prostoru Priboja i Nove Varoši još uvijek izvodi samo izborni predmet **Bosanski jezik s elementima nacionalne kulture**, da matura nakon osnovne škole postoji već osam godina uzastopno i da je u potpunosti pripremljeno sve za Državnu maturu nakon srednje škole, odavno se javila potreba za obrazovanjem kadra koji će predavati bosanski jezik u osnovnoj i srednjoj školi. Znajući da se u sandžačkim školama odvija nastava na srpskom paralelno s nastavom na bosanskom jeziku, nastavnik na predmetima srpski jezik i književnost i bosanski jezik i književnost mora podjednako poznavati i jednu i drugu jezičku normu, te podjednako srpsku i bošnjačku književnost te kulturnu historiju, bez obzira da li je nastavnik Srbin ili Bošnjak. Na tom tragu je Bošnjačko nacionalno vijeće stava da na nekom od državnih univerziteta u Republici Srbiji mora postojati studijski program koji će zadovoljiti ove potrebe, te da je najlogičnije da to bude na **Državnom univerzitetu u Novom Pazaru**, gdje je sličan studij postojao u manjoj ili većoj mjeri od njegovog osnivanja 2006. godine pa do prestanka akreditacije ovog studija 2022. godine. Postupkom reakreditacije studijskog programa **Srpska književnost i jezik**, na kome bi postojali predmeti iz oblasti bosanskog jezika i bošnjačke književnosti, zadovoljile bi se ove potrebe do trenutka osnivanja katedre za bosanski jezik i bošnjačku književnost, za šta trenutno kao zajednica nemamo dovoljno odgovarajućeg naučno-nastavnog kadra. Smatramo da se ovim ne ugrožava srpski jezik i srpska književnost, već naprotiv, da se integralnim studiranjem otvaraju mogućnosti komparativnih čitanja i izučavanja obje kulture, koje vijekovima opstoje na ovom prostoru. S tim u vezi, medijski napisi u „Večernjim novostima“ oslikavaju potpuno nerazumijevanje stanja u ovoj zajednici, ispoljavajući pritom snažne poruke diskriminacije i govora mržnje.

S poštovanjem,

Sekretar
Samer Jusović

Adresa: Glavni ured Vijeća, 28. novembra bb, 36300 Novi Pazar, Sandžak, Republika Srbija
tel: +381 20 315 608; e-mail: glavni.ured@bnv.org.rs; www.bnv.org.rs